

Atviras
Kodas
Lietuvai

Atvirieji standartai

Tomas Jonušas

Seminaras

"Atvirieji standartai ir atvirieji dokumentų formatai savivaldybėse"

2005-04-28, Vilnius

Kas yra standartas?

Kompetentingų organizacijų priimtas ir patvirtintas normatyvinis dokumentas, nustatantis produkcijos, technologinių procesų, metodų, sąvokų, simbolių arba kitų objektų privalomas normas, taisykles ir reikalavimus jiems, **siekiant optimalios tvarkos apibrėžtoje situacijoje; (TŽŽ)**

Standartas yra susitarimas

ATVIRAS STANDARTAS

- **ATVIRAS STANDARTAS** – viešai aprašytas, pasiekiamas, prieinamas. Jį bet kas gali laisvai naudoti, nagrinėti, naudotis.
- Atviri standartai skatina konkurenciją, technologijų tobulinimą ir sąlygoja kainų mažėjimą.
- A4 – standartinis rašomojo popieriaus lapas.
- **TCP/IP** (Transmission Control Protocol/Internet Protocol).
- **XML** (Extensible Markup Language).
- **SQL** (Structured Query Language).
- **X.509** – (Public Key Infrastructure).

UŽDARAS STANDARTAS

- **UŽDARAS STANDARTAS** – dažniausiai vieno gamintojo naudojamas standartas, kurio aprašymas nėra paskelbtas.
- Uždarais standartais siekiama apsaugoti investicijas, „pririšant“ vartotoją prie gamintojo.
- Nuo uždarų standartų gausos kenčia vartotojai.
- Uždari standartai neskatina konkurencijos, vartotojas papuola į „spąstus“, nebegali pakeisti tiekėjo. Tai sąlygoja aukštesnius kaštus.

Uždaryta - užrakinta

- Dokumentų mainai tarp institucijų vyksta nuosavybiniais uždariais „Microsoft“ korporacijos formatais.
- Lietuvoje veikiančios teisės aktų sistemos suderintos tik „Microsoft“ dokumentų formatais.
- e-valdžios paslaugomis besinaudojantys gyventojai **yra priversti** naudoti „Microsoft“ programinę įrangą (pavyzdys - www.vmi.lt).

Problemos esmė

*.doc   *.xls   *.ppt

Šie dokumentų formatai yra „Microsoft“ nuosavybė.

- Programinės įrangos kūrėjai negali sukurti programinės įrangos, 100% suderinamos su uždaru formatu.
- Skatinamas, propaguojamas vieno gamintojo produktų naudojimas („lock in“).
- Neužtikrinamas laisvas priėjimas prie viešosios informacijos neturint „Microsoft“ produktų.

*“Informacija turi būti prieinama visiems,
neatsižvelgiant į tai, kokią programinę įrangą jis
naudoja. Žmogus neturi būti priverstas įsigyti
komercinę programinę įrangą, kad galėtų laisvai
prieiti prie viešos informacijos”.*

Erkki Liikanenas

Šiandien Lietuvoje

- Lokalizuojamas, verčiamas, diegiamas ir palaikomas biuro programų paketas „**OpenOffice**“
- Lokalizuojamas, verčiamas ir diegiamas Interneto programų rinkinys „**Mozilla**“
- Sukurta ir naudojama atvira lietuvių kalbos rašybos tikrinimo programa „**Ispell**“

Šiandien Lietuvoje

- Aplinkos ministerija:
  - 500 kompiuterių su „OpenOffice“ - sutaupyta apie 500.000 Lt
  - Iš viso AM žinyboje 2000 darbo vietų.
- Vilniaus apskrities viršininko administracija:
  - 40 kompiuterių su „SuSE Linux“ OS, OpenOffice, Mozilla, - sutaupyta apie 56.000 Lt
  - planuojama tęsti programų legalizavimą AK programų pagrindu.

Europos Komisija, IDABC programa

IDABC – Interoperable Delivery of European eGovernment Services to public Administrations, Businesses and Citizens

- **Atvirojo kodo apžvalga (Open Source Observatory) -**
<http://europa.eu.int/idabc/en/chapter/452>
- **Atviro kodo migravimo gairės (Open Source Migration Guidelines)–** <http://europa.eu.int/idabc/en/document/2623>
- **Laisvų ir atvirojo kodo programų svetainė (Free and Open Source Software – F/OSS)–**
http://www.europa.eu.int/information_society/activities/opensource

Ką galime padaryti Lietuvoje?

1. Padėti vartotojams pasiekti viešą informaciją, net jei jie nenaudoja komercinių programų.
2. Užtikrinti vartotojams galimybę pateikti el. dokumentus valstybės institucijoms atvirais formatais.

Klausimai atsakymai

?

Ačiū

tomas@akl.lt; 210 4005